

Nadere inlichtingen op het adres van J van Gilse, Doopsgezind leeraar, omtrent zijne aanspraak op genot van kindergeld.

[42. 1.]

VERSLAG DER COMMISSIE belast met het onderzoek van de nadere inlichtingen op het adres van J. van Gilse, leeraar bij de Vereenigde Doopsgezinde gemeente te Groningen, omtrent zijne aanspraak op het genot van kindergeld; uitgebragt in de zitting van den 25sten October 1872.

[De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 63 der zitting 1871—1872.]

Bij missive van 13 Maart jl., heeft de afgetreden Minister van Finantien de nadere inlichtingen verstrekt, die door de Tweede Kamer, in overeenstemming met het rapport van de Commissie ad hoc, waren gevraagd met betrekking tot het adres van J. VAN GILSE, leeraar bij de Vereenigde Doopsgezinde gemeente te Groningen, omtrent zijne aanspraak op het genot van kindergeld.

Uit die nadere inlichtingen blijkt, dat het woord »toelagen» voorkomende in art. 2 van het besluit van den Souvereinen Vorst van 23 December 1813, n°. 17, steeds is opgevat in den zin van tractement, zoodat het genot van kinder-, school- en akademiegelden, onder de werking van dat besluit, bij de overige Protestantische kerkgemeenten, behalve de Hervormden, niet afhankelijk is gemaakt van het erlangen der in dat besluit bedoelde toestemming. Daartoe schijnt ook aanleiding te zijn genomen uit de omstandigheid, dat het genot van bedoelde gelden aan de leeraars van Protestantische kerkgenootschappen, behalve het Hervormde, nog niet was toegekend tijdens het uitvaardigen van opgemeld besluit, maar eerst later, in 1816 en 1817, is toegekend geworden.

Terwijl het Koninklijk besluit van 1861, dat opgemeld besluit van 1813 heeft vervangen, vooreerst niet onderscheidt tusschen Hervormde en andere Protestantische gemeenten; ten tweede in plaats van »toelagen uit 's Rijks kas» gewaagt van »tractement en andere aan de standplaats verbonden voordeelen», is sedert ook het genot van kindergeld geacht te behooren tot die andere voordeelen die, om er aanspraak op te doen maken, het vragen van autorisatie aan de Regering tot het uitbrengen van beroep, hebben noodig gemaakt en is zulks ook sedert geschied door de verschillende Protestantische kerkgemeenten, behalve die der Doopsgezinden, en is, toen twee malen in verschillende gemeenten beroep was gedaan zonder voorafgevraagde autorisatie aan de Regering, dat verzuim hersteld, toen de beroepen predikanten zonder dat niet in het genot van kinder-, school- en akademiegelden konden treden.

De Doopsgezinde gemeenten echter, die nimmer subsidie tot betaling van predikantstractementen genieten, hebben nooit autorisatie tot het uitbrengen van beroep gevraagd en is te haren aanzien dus alleen eene uitzondering gemaakt in zoover aan hare leeraars, toch het genot van kinder-, school- en akademiegelden werd toegekend. Aan die uitzondering nu heeft de voorganger van den laatst afgetreden Minister van Finantien een einde gemaakt en heeft ook deze zich daaraan gehouden; zulks op grond dat, gelijk reeds is opgemerkt, het besluit van 1861 alle Protestantische kerkgenootschappen ten deze gelijk stelt, en dat het genot van bedoelde gelden, voordeelen zijn, verbonden aan de standplaatsen door de respectieve leeraars vervuld.

Opgemelde inlichtingen hebben uwe Commissie geleid tot de overweging dat, indien zij al moet toestemmen dat naar de voorschriften van het Koninklijk besluit van 25 December 1861, n°. 59, de uitbetaling van kindergelden

kan geweigerd worden aan predikanten, dus ook aan den adressant, tot wier beroep geene autorisatie is gevraagd in den zin van gemeld besluit, er desniettenstaande termen schijnen te bestaan om het verzoek van den heer VAN GILSE in de gunstige overweging van den Minister van Finantien aan te bevelen. Die termen meent uwe Commissie te vinden in het nu gebleken feit, dat het vragen van de meervermelde vereischte autorisatie tot voor zeer korten tijd nooit van de Doopsgezinde gemeenten, waartoe adressant behoort, is gevorderd; dat, indien er al naar den letterlijken zin van het besluit van 1861, bij het beroep van den adressant verzuim heeft plaats gehad, herstel van dat verzuim (dat blijkens 's Ministers inlichtingen nog een paar malen ten opzichte van anderen geschied is) is gevraagd langs den éénigen weg dien den adressant daartoe open stond, namelijk bij ingediend verzoekschrift; en eindelijk in de bij uwe Commissie bestaande meening, dat het genot van kinder-, school- en akademiegelden, niet eigenlijk is aan te merken als een voordeel aan eene bepaalde standplaats verbonden, maar eene toelage onder zekere voorwaarden uit 's Rijks kas te verleenen aan ieder, die het ambt van predikant in eenig erkend Protestantisch kerkgenootschap en onverschillig waar, daadwerkelijk uitoefent en daarvan bewijs overlegt. Is die opvatting juist, dan schijnt art. 1 van meergemeld Koninklijk besluit van 1861 en de wijze waarop het ter onderwerpelijk zake blijkt te worden toegepast, niet wel met de algemeene vrijgevege bepaling omtrent het toekennen van kinder-, school- en akademiegelden aan predikanten te strooken; terwijl, wat met name de Doopsgezinde leeraars betreft, hetzelfde en met nadruk geldt ten aanzien van art. 4 van het onderwerpelijk besluit, waarbij de uitbetaling van bedoelde gelden, behalve van de voldoening aan de bepaling van art. 1, nog bovendien wordt afhankelijk gesteld van eene mededeeling aan den betrokken Minister, dat een uitgebragt beroep kerkelijk is goedgekeurd; vermits toch, bij de wijze waarop in het Doopsgezind kerkgenootschap de beroeping van leeraars geschiedt, van geene kerkelijke goedkeuring kan sprake zijn, zou gezegde bepaling van art. 4, die kennelijk is gemaakt met het oog op de organisatie van het Hervormd kerkgenootschap, voor Doopsgezinde leeraars den weg kunnen afsnijden om in het genot te treden van bedoelde gelden, waarop toch ook zij, even als de predikanten bij de andere Protestantische kerkgenootschappen, mogen aanspraak maken.

Op grond van een en ander heeft uwe Commissie de eer voor te stellen, dat de Kamer besluite, met dankbetuiging voor de door den laatst afgetreden Minister van Finantien gegeven nadere inlichtingen, den tegenwoordigen Minister van Finantien in overweging te geven: 1°. alsnog gunstig te beschikken op het ingediende adres van den heer VAN GILSE en 2°. te onderzoeken in hoever door eene wijziging van de bepalingen van het Koninklijk besluit van 15 December 1861, n°. 59, kan worden te gemoet gekomen aan de voor sommigen bestaande bezwaren in het verkrijgen van kinder-, school- en akademiegelden, waarop de leeraars van de verschillende Protestantische kerkgenootschappen gelijkelijk aanspraak hebben.

Vastgesteld door de Commissie den 25sten October 1872.

VAN HOUTEN.

WYBENGA.

VAN LYNDEN VAN SANDENBURG.

DE JONG.

VAN DER MAESEN DE SOMBREFF.